

Юревич М. В., к. филол. н., науч. сотруд.
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченка

ИВАН ФРАНКО И ЭЛИЗА ОЖЕШКО В КОНТЕКСТЕ ПОЛЬСКО-УКРАИНСКИХ КУЛЬТУРНЫХ ВЗАИМООТНОШЕНИЙ

Статья посвящена творчеству и общественной деятельности украинского писателя Ивана Франко и его связям с польским литературным движением конца XIX века. В статье также освещены особенности переписки Франко с выдающейся польской писательницей Элизой Ожешко.

Ключевые слова: украинско-польская школа польская культура, польское общественное мнение, польская литература, украинская тематика, перевод.

IVAN FRANKO AND ELIZA ORZESZKOWA IN THE CONTEXT OF THE POLISH-UKRAINIAN CULTURAL RELATIONS

The article is dedicated to creativity and social activities of the Ukrainian writer Ivan Franko and his relations with the Polish literary movement of the late nineteenth century. The paper also highlights the features Franko correspondence with leading Polish writer Eliza Orzeszkowa.

Keywords: Ukrainian-Polish romantic school, Polish public opinion, Polish literature, Ukrainian subjects, translation.

УДК 821.161.2. 091

Яцько А. І., асп.,
Институт філології КНУ імені Тараса Шевченка

ЛІТЕРАТУРА КИЇВСЬКОЇ РУСІ ЯК ДЖЕРЕЛО ПОЕТИЧНИХ ВІЗІЙ МИКОЛИ ЗЕРОВА

У статті аналізується феномен книжності Київської Русі як джерела поетичних візій Миколи Зерова. Зокрема, досліджуються киеворуські образи князів Святослава, Ігоря, а також образи міст Києва, Чернігова. Обґрунтовується теза про неперервність розвитку української літератури, яка бере свій початок із киеворуської доби. Література Київської Русі розглядається як джерело образів-ідей, образів-символів у поезії М. Зерова-неокласика.

Ключові слова: киеворуські образи, Київська Русь, князь, місто, М. Зеров, неокласика.

Літературне угруповання київських неокласиків, до якого належали М. Зеров, М. Драй-Хмара, П. Филипович, М. Рильський, О. Бургардт, стало у 20-х роках минулого століття. Естетичною платформою, яка їх об'єднувала, була любов до слова, до строгої форми, до великої спадщини світової й національної літератур [4, 10]. Їх «неприйняття модернізму» було співмірним із неприйняттям народництва, його критичних принципів та вироблених на їхній основі канонів [9, 191]. Літературна дискусія 1925-1928 рр., що її розпочав і поглибив Микола Хвильовий (статтею «Про «сатану в бочці»), потребувала відповідей на питання: якими повинні бути шляхи розвитку української літератури, її ідейно-естетичні орієнтири. М. Хвильовий ставить питання «Камо грядеши?» (Куди йдемо?). Відповідь М. Зерова, лідера неокласиків, говорить сама за себе: «Ad Fontes» (До джерел). Але не тільки джерел світового красного письменства, а й власних витоків – до староукраїнської літератури Київської Русі.

Темою роботи є література Київської Русі як джерело поезії М. Зерова. Актуальність цього дослідження зумовлена необхідністю осмислення літератури киеворуської доби (з її системою образів, символів, мотивів) як джерела творчого доробку Миколи Зерова. **Мета** дослідження полягає у виявленні нових підходів, поглядів щодо ролі давньоруської літератури як чинника формування поетичних візій поета-неокласика М. Зерова.

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- визначити в загальних рисах поетико-естетичні орієнтири Миколи Зерова як неокласика;

- дослідити впливи киеворуської літератури на творчість поета через реалізацію і переосмислення в його поетичному доробку давньоруських образів, мотивів, символів.

Творчість київських неокласиків досліджена досить широко, зокрема у працях В. Брюховецького, В. Державина, І. Дзюби, Л. Новиченко, Ю. Коваліва, Ю. Шереха тощо. Написано також низку дисертаційних робіт, зокрема В. Зварича «Стилетворчі функції традиційних образів у поезії неокласиків» (2002), А. Калетнік «Лінгвістичний дискурс неологізмів у неокласичному тексті» (2008), І. Сацик «Естетична концепція Миколи Зерова в контексті культуротворчого процесу в Україні» (2008), В. Башманівського «Художня природа «неокласичного» в поетичній творчості Миколи Зерова» тощо.

Новизна цієї роботи полягає у тому, що виокремлено низку давньоруських образів, мотивів, і досліджено їх реалізацію, переосмислення у творчості М. Зерова.

Миколу Зерова знаємо передовсім як літературознавця, перекладача, історика літератури, поета, професора Київського університету. Відомий

літературознавець В. Державин називає Зерова першим видатним, «міродайним» поетом, який цілком відсторонився від пісенно-фольклорних традицій, народної творчості. Творчість неокласиків – чи не єдине, на що покликатись можемо в царині чистої поезії [3, 10]. Микола Зеров – поет рівноваги, який тяжіє до підкресленого раціоналізму, статичності, стриманості і спокою, як до найвищого блага поезії [9, 192].

Зеров-поет орієнтувався не тільки на давньогрецьких, давньоримських класиків, французький «парнасізм», Пушкіна, Міцкевича. Його ідеалами в духовному розвої були також Шевченко, Франко, Леся Українка, тобто велети національного письменства. У творчому доробку Зерова, хоча й відносно небагато, але є поезії, в яких він звертається до найдавнішого періоду розвитку нашої літератури, власне, до її начал – літератури Київської Русі. Неокласик широко використовує образи князів-правителів: Святослава, Володимира Великого, Ігоря. Ці історичні постаті – втілення не лише достойних людських якостей, здатність віддавати перевагу загальнонаціональним інтересам перед особистими, це здатність думати в загальнодержавному контексті.

Поезія Зерова була ретельною працею, оскільки вона продумана, відшліфована, виношена, можна говорити про лабораторність такої поезії. Мистецтво поета полягає у тому, щоб за «малими» словами відтворити, намалювати цілне полотно, змусити читача побачити сказане. І Зерову це напрочуд вдається. Такими, зокрема, є поезії «Сон Святослава», «Князь Ігор», «Саломея» тощо.

Образ войовничого давньоруського князя – Святослава постає у сонеті М. Зерова «Святослав на порогах» (1930):

*Варуфорос? Геландрі? Змеженілий,
Липневі води котить Вулніпраг.
А князь стоїть, невитертий варяг —
Веде свої на північ моноксили.
Та сам полинув би що тільки сили
Під Доростолом свій поставить стяг:
Він народивсь для бою і звитяг...
Що Київ? Мати? Досвід посивілий?
...Хто в далеч рвався, головою ліг,
І з черепа п'яного Святослава
П'є вже вино тверезий печеніг [4, 35].*

Поет зобразив не просто правителя, а мандрівника-воїна, язичника-героя. Головними концептами світогляду Святослава є військове звитязтво, мужність, слава. Князь Святослав не терпить підступності, він чесний не лише перед собою, перед своєю дружиною, але й перед ворогом, якого відкрито

попереджає: «Йду на Ви». У «Повісті врем'яних літ» йдеться про те, що ще малечку юний князь виявляв неабиякий військовий хист: *«І почав воїв збирати багато й хоробрих / І сам-бо був хоробрий і легкий, ходячи як барс, / І воєн багато провів»* [7, 528]. Як знаємо з того ж літопису, 965 р. Святослав ходив на хозар, 967 р. вирушив у похід на Болгарію, але мусив вертатися до Києва і обороняти його від нападу печенігів, звинувачений боярами у недбалстві про свою землю. Оцінюючи таку завойовницьку діяльність князя, дослідник давньоукраїнської літератури В. Шевчук слушно зауважує, що на-вряд чи така політика була на користь державі: *«Це були походи нищівні, але розумними назвати їх годі; недаремно сказав Боян, що Русь («тіло») була в його правління без голови»* [12, 253].

969 р. князь знову вирушає у похід на Болгарію. Навесні 972 р. відбулася велика битва, внаслідок якої було підписано перемир'я у Доростолі. І вже по дорозі додому, на Дніпрових порогах, смерть знайшла Святослава не у чесному бою, чого він прагнув, а через підступність печенігів, які його вбили. За літописом, печенізький хан Куря наказав зробити з черепа князя чашу.

Аналізуючи сонет Миколи Зерова «Святослав на порогах» не можна не відзначити лексичних особливостей цієї поезії, що, власне, є прикметною рисою поетів-неокласиків. Автор називає Дніпрові пороги: Варуфорос, Геландрі, Вулніпраг. Ці назви згадано у творі «Про керування імперією» візантійського імператора Костянтина Багрянородного. Пізніші їхні назви – Варуфорос (Вулніпраг) – Вовнизький, Геландрі – Дзвонецький поріг. Доростол – фортеця на Дунаї, яку 971 р. захопив Святослав. Використовує М. Зеров для часової точності й такі слова, як моноксил («однодрев», грецька назва човна, видобаного з суцільного дерева).

Образ Святослава у Миколи Зерова цілком суголосний тому ідеалу воїна-правителя, риси якого вимальовуються в «Повісті врем'яних літ»: войовничість, хоробрість, запеклість. Поет називає князя «невитертим варягом», тобто язичником за переконаннями. Свого часу Є. Маланюк зауважив: «Ні в однім з володарів Київської Держави середньовіччя «варязство» не проявилось так необмежено повно і так яскраво, як саме в Рюріковім внукові – Святославові, що наша історія справедливо зве його Завойовником. Дванадцять літ князювання цього володаря-полководця (960-972 рр.) – це була без перерви одна героїчна епопея романтично-юного, щойно обудженого імперіялізму молододі нації, в якій, здавалось, гармонійно зіллялися еллінство і варязство, «південь» і «північ», сила і краса» [8, 30].

М. Зеров говорить про те, що Святослав «народивсь для бою і звитяг» і це його бажання переважає і державницькі справи у Києві, і прохання матері, княгині Ольги, прийняти християнство, і власний багаторічний досвід («Що

Київ? Мату? Досвід посивілий?»). Заключним акордом сонета звучать слова: «Хто в далеч рвався, головою ліг». Очевидно, що саме заповзятість, шаленість, затягтість Святослава стали причиною його загибелі. Микола Зеров протиставляє «п'яного Святослава» і «тверезого печеніга». Чому М. Зеров вдається до такої антитези? Потрактування цього епітета щодо Святослава, можливо, лежить у двох площинах: Святослав вже напоєний гордістю, славою у війні, він сп'янілий від військових успіхів, і це засліпило йому очі; з іншого боку, вірогідним є вживання Зеровим лексеми «сп'янілий» на означення «стомлений».

У поетичному доробку М. Зерова є цикл сонетів, присвячених Києву. Київ і Чернігів – образи-символи, центри не тільки державного, політичного життя, але осередки розвитку національної культури. Київ ніколи не претендував на роль «Третього Риму», він був «другим Єрусалимом» з такою православною святинією як Києво-Печерська Лавра, із провіщеною апостолом Андрієм Первозванним «Божою благодаттю», першим митрополичим храмом на Русі – Софією Київською.

Образ Києва постає у сонетах «Київ з лівого берега», «Київ – традиція», «Київ навесні вечері», «У травні». Цікаво відстежити зміну і розвиток поглядів поета на сучасність через зображення Києва в різні десятиліття творчого життя М. Зерова. Д. Павличко пише: «Коли на початку 20-х років крізь «чорний сум, безмовний жаль» Зеров ще бачив «сонячні комуни, куди «голосний і юний Тичина вів «Плуга», ще вірив у животворну силу, яку таїть у собі Київ, що виступає у нього символом України («Оця гора, зелена і дрімлива, / Ця золотом цвяхована блакить», то на початку 30-х ледве зрима, але далека зоря, його надія на щасливу будущину вітчизни гасне. Якщо в сонеті «Князь Ігор (1921 рік) чуємо радісний поклик невмирущості, героїзму й відваги («А кінь гребе і ловить ніздрями далеку вогкість Дону»), то в спорідненому тематично творі «Сон Святослава» (1931 рік), нема вже й сліду колишньої бравурності» [9, 16]. Так само вважає і П. Хропко: «У чотирьох віршах циклу «Київ» образ старовинного українського міста розкривається різними своїми гранями» [11, 41.]

Справді, Київ у сприйнятті Зерова 20-их рр. і через десять років різнитьсся. Ось який Київ зображує Зеров у сонеті «Київ з лівого берега» (1923):

*Витай, замріяний, золотоголавий
На синіх горах... Загадався, спить,
І не тобі, молодшому горить
Червлених наших днів ясна заграва.
...Але, мандрівне, тут на пісках стань,
Глянь на химери барокових бань,*

*На Шеделя білоколонне диво:
Живе життя і силу ще тайть
Оця гора зелена і дрімлива,
Ця золотом цяхована блакить [4, 27].*

У цій поезії звучить мотив туги за колишньою величчю, славою Києва, але не лише туги: поет возвеличує красу давнього міста, яка буде жити у прийдешніх віках. Неокласик називає Київ «золотоглавим» через золото на банях його церков, зупиняє погляд на храмах, побудованих у бароковому стилі, зокрема на «білоколонному диві Шеделя», що був архітектором, і у XVIII ст. побудував дзвіниці лаври та Святої Софії. Зеров говорить про те, що Київ нині молодше місто, що «червлених наших днів ясна заграва» горить не для Києва, а, вочевидь, для червоної столиці. Внутрішній діалог поета продовжується у сонеті «Київ – традиція» (1923):

*Ніхто твоїх не заперечить прав.
Так, перший світ осяв твої висоти;
До тебе тислись войовничі готи,
І Данпарштадт із пуці виглядав [4, 28].*

Отже, він утверджує Київ як локус збереження вікових надбань. Ось як восхваляє Київ і його перлину – Софію, Іларіон: «А ще дім Божий святої премудрості поставив на святість і посвячення міста твого, який прикрасив всілякою красою – золотом і сріблом, і камінням коштовним, і посудом священним, якими церква величається і славиться по всіх околичних країнах, бо ж іншої такої не знайдеться на всій півночі земній від сходу до заходу. І славний город твій Київ величчю як вінцем увінчав, а людей твоїх і город святий все славний доручив на поміч швидкій християнам свякій Богородиці» [6, 304].

Ще одним давньоруським містом, яке оспівують неокласики, є Чернігів. У циклі М. Зерова «Будівництво» є сонет «Чернігів», в якому поет вдається до протиставлення минулого і сучасного:

*«Могутніх ферм мереживо прозоре,
Залізний ляск і двоколійна путь
В широкий світ непереможно звуть,
Де йде життя і довгу ніч оре...
А там, позаду, на валу міськім
Біліють вежі, золотом густим
Горять хрести – і тиша залягає
Плекаючи, що в давнині жило,
Останні дні дрімотно досинає
Олегів мужніх прастаре кубло [4, 29].*

Минуле і сучасне у Зерова – антагоністи. З одного боку, «могутніх ферм мереживо прозоре», з іншого – «біліють вежі, золотом густим».

Ремінісценції на «Слово о полку Ігоревім» досить цікаві у поезії М. Зерова. Ця пам'ятка давньої літератури, що органічно поєднує як народнопоетичні, фольклорні традиції, так і авторське, суб'єктивне начало. Знаємо, що внаслідок походу новгород-сіверського князя Ігоря проти половців, він потрапив у полон, звідси йому вдалося втекти. Справедливо зауважує Б. Рибаків: «Справжній герой «Слова» – не Ігор, а сама Руська земля, яка потребувала захисту... безліч мальовничих символів, яскравих характеристик, народних приказок не заступила в поемі її головної мети – заклик у згуртувати Русь на боротьбу з ворогами» [10, 3]. Автор «Слова» оперує образами-символами, за допомогою яких і зображує події XII ст. М. Грушевський зазначає, що «Слово о полку Ігоревім» «... все виткане з хвилевої сугестії, різких, коротких, блискучих ударів, як пробіски молнії» [2, 193]. Факти в поемі не названі прямо, вони зашифровані в поетичних образах. Автор «Слова» переймається проблемою князівських міжусобиць. В цьому контексті цікавим є зауваження Б. Яценка про шанобливе звернення князя Святослава (який «зронив злато слово») до удільних князів – «господине», а це засвідчує той факт, що кожен із князів оспіваний як незалежний у своїх задумах і діях. Тобто автор не збирав повертати історію назад до єдиної Київської Русі [13, 40].

У ракурсі минуле – сучасне, державність – бездержав'я звертаються неокласики до давньоруської пам'ятки. Зеров наслідує історичні події, що відображалися у «Слові» і зображає князя так:

*Князь Ігор очі до зеніту звів
І бачить: сонце під покровом тьмяним.
Далека Русь за обрієм багряним
І горе чорний накликає Див [4, 61].*

М. Зеров не висвітлює трагічного результату походу, він показує силу характеру людини, віру в свої сили попри будь-які перестороги. Змальовуючи історичне минуле, автор намагається розв'язати власну концепцію світу і людини, закоріненості людини в історії:

*Одважений князю, ти не знаєш смерти,
Круг тебе гуслі задзвенять, тебе
Від забуття врятують із полону [4, 61].*

Зеров наголошує, що слава про Ігоря і його невдалий похід навіки залишиться в пам'яті тому, що його оспівав поет (автор «Слова о полку Ігоревім»). У цій поезії Микола Зеров порушує проблему не лише історичної пам'яті, але й значення, ролі митця в історично-культурному розвитку. Гуслі (гусла) – інструмент, що за часів Київської Русі був дуже популярним (свідченням чого

є зображення музик-гусярів на фресках Софіївського Собору), є символом історичної пам'яті. М. Зеров як поет-неокласик говорить, що саме митець врятує від історичного забуття, безпам'ятства.

На тему «Слова о полку Ігоревім» у поета звучить ще одна поезія – «Сон Святослава» (1931). Автор пише:

*Я бачив сон. Важенних перел град
На груди сипали мені, старому,
Вдягали в довгу чорну наполому,
Давали пити не вино, а чад.*

*...О, що за туга розум мій опала!
Яка крізь серце потекла Каяла,
Що за чуття на серце налягло!*

*Ніч місячна кругом, така студена,
Антенна гнеться, як струнке стебло,
І чорний день десь дзвонить у стремена [4, 41].*

У цьому сонеті М. Зеров не тільки відтворив реальні, історичні події, але й спроектував минуле на своє сьогодення.

Сон Святослава – один із центральних фрагментів зі «Слова», що присвячений князю Святославу (сон, його потрактування, «золоте слово»). Віщий сон Святослава – це не відображення реальності, а поетичний прийом, який автор використовує за традицією середньовічної літератури (як, скажімо, у «Пісні про Роланда»). Потрактування цього сну мало загальнодержавне значення. Сон Святослава «мутень», тобто темний, незрозумілий, що складається із загадкових, таємничих картин. В. Перетц зазначав, що тема віщих снів доволі поширена в давніх літературах [14]. Так, зокрема у Біблії (зі Старого Заповіту) Йосип витолкував сон єгипетського фараона про сім корів, і цей сон згодом справдився; з Нового заповіту можна згадати сон Марії, в якому Ангел попереджає її про наміри Ірода вибити у місті всіх немовлят. У «Слові о полку Ігоревім» сон Святослава описується так: «А Святослав мутен сон бачив в Києві на горах. «В цю ніч з вечора одягали мене, – рече, – чорним покривалом на кроваті тисовій, черпали мені сине вино з горем змішане, сипали мені з порожніх сайдаків степовиків поганих великий жемчуг на лоно і ніжили мене» [6, 373]. Тобто Святослава готують до погребіння. Він п'є вино, причому вказано колір його – синій, символічний колір половців, ворогів руської землі. Із порожніх сагайдаків сиплють перла – теж символ майбутньої поразки. Загалом художня функція «сну Святослава» – обумовити

його право на «золоте слово», в якому він виступає як князь, що здатний об'єднати руські землі і виступити проти ворога.

У сонеті Зерова бачимо, що поет вдається до відтворення сюжету сну Святослава, причому вживає відповідні слова: перла, паполома. В поезії звучать профетичні мотиви, невідворотне передчуття біди. Ліричного героя у часовому контексті поет представляє двоєдино: це і князь Святослав, якому сниться віщий сон про поразку Ігоря у битві з половцями, а з іншого боку – це власне сам ліричний герой, представник вже нинішнього часу, проте внутрішній світ якого в цей момент суголосний з тривогою, неспокоєм князя. М. Зеров зв'язує два часові простори: минуле і сучасне, наголошуючи на неперервності цього зв'язку. «*Яка кризь серце потекла Каяла*» – це передчуття поета, Каяла виступає символом поразки. Один лише рядок у цьому сонеті вказує на зв'язок ліричного героя з ХХ століттям, він «повертається» з давніх часів у час теперішній: «*Антенa гнеться, як струнке стебло*». Тобто профетичний мотив є головним у цій поезії.

Отже, пошуки моральних, духовних ідеалів Зеров-поет здійснював не лишень у європейських літературах, але й у питомо українській літературі. Пригадаймо також, що киеворуська література була далеко не на останньому місці серед тодішніх середньовічних літератур. У ХХ ст., у час, коли у суспільстві панувала ідея деструкції всього попереднього досвіду, саме неокласики закликали повернутися до джерел культури, намагалися будувати своє поетичне мовлення на основі традицій. Так, М. Зеров зауважує, що «Вікно в Європу було прорубано раз, «в Питербурге-городке», на початку ХVІІІ століття, коли на російські центри упало снопом європейське світло і так яскраво підкреслило околишню тьму; на Україні ж у нас вікон не проробили, у нас паруски європейської культури промикалися всюди тисячею непомітних шпар та щілин...» [5, 585].

Поезії М. Зерова притаманна ясність, лаконічність викладу, глибина, інтелектуалізація почуттів. М. Зеров як неокласик став на захист високої культури слова, яку вбачав у гармонійному поєднанні змісту і форми вираження, відстоював абсолют художньої правди, закликав молодих поетів вчитися на найкращих зразках світової і національної літературної традиції. Традицію ж як категорію культури М. Зеров розглядає насамперед як духовний досвід людства, відтворений у образах, мотивах, сюжетах, які виступають своєрідними кодами для розуміння світогляду людини. «Коли думаєш про нашу культуру, культуру нашої землі – передовсім пригадуєш, як бурхливо політична історія по ній переходила і як історія періодично перетинала тяглість нашої культури, як унеможлиблювала її безперервний розвиток» – так пише про нашу культурну традицію Є. Маланюк [8, 9]. Саме на обороні

цієї літературної тягlosti, величезного національного досвіду і стояли поети-неокласики. Ця тягlostь, безперервність бере свій початок із доби киево-руської літератури.

У рецепції Зерова-поета давньоруські образи князів Святослава, Ігоря, міст Києва, Чернігова інтерпретується по-новому. Ці образи – реалізація певних ідеалів, яких поету так бракує у сьогоденні. Скажімо, автор «Слова о полку Ігоревім» оперує поняттями минуле – теперішнє, шукаючи відповідей, які ставить сучасність, у минулому. У сонетах М. Зерова («Київ з лівого берега», «Київ – традиція», «Київ навесні ввечері», «У травні») особливо відчутно втілено дуалістичну концепцію «минуле – сучасне». Неокласики, звертаючись до давньоруської доби шукали там естетичних ідеалів, монументів людського характеру, людської вдачі. М. Зеров у поезії «Князь Ігор» показує особистість, яка вірить в свої сили попри все, показує силу характеру. Окрім того, поет порушує не лише проблему історичної пам'яті, але й значення, ролі митця в історико-культурному поступі.

Треба також зазначити, що книжники й князі Київської Русі намагалися вписати історію своєї держави в контекст розвитку світової історії і це їм вдалося. Соборність Київської Русі, її велич, вагомість у геополітичному, культурологічному просторі стали для поетів-неокласиків еталоном державності, якої годі було сподіватися на українських землях 20-30 рр. ХХ ст. Отже, література Київської Русі стала життєдайним джерелом для творчості поетів-неокласиків.

Формування світогляду поета відбувається в межах національної та світової культур. На його формування впливає ціла низка факторів як об'єктивних, так і суб'єктивних. Історія літератури показує, що найцінніші творчі здобутки з'являються в часи найтрагічніші, переломні, фатальні. Саме такими були 20-30 рр. ХХ ст. Попри такі часи морального, а згодом і фізичного утиску, спостерігався розквіт поетичного слова. Слово поета – це своєрідний камертон, еталон висоти і повноти звуку. О. Білецький писав, що поет – це музикант, що бере до рук одухотворений думкою інструмент, і цей інструмент – читач, його клавіші – це слова, якими поет примушує звучати і говорити наші душевні струни [1, 289]. Таким музикантом людських душ, безперечно, був лідер київських неокласиків М. Зеров.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білецький О. І. Зібрання праць : у 5 т. Т. 3 : Теорія літератури / Олександр Білецький. — Київ : Наук. думка, 1966. — 607 с.
2. Грушевський М. Історія української літератури: в 6 т., 9 кн. / Михайло Грушевський . Т. III. — К. : Либідь, 1993 — 285 с.

3. Державин В. Література і літературознавство. Вибрані теоретичні та літературно-критичні праці / Володимир Державин. – Івано-Франківськ, 2005. – 492 с.
4. Зеров М. Твори в 2 т. / [упоряд. Г. П. Кочура, Д. В. Павличка]. – К. : Дніпро, 1990. – Т. 1. – 1990. – 843 с.
5. Зеров М. Твори в 2 т. / [упоряд. Г. П. Кочура, Д. В. Павличка]. – К. : Дніпро, 1990. – Т. 2. – 1990. – 601 с.
6. Золоте слово: хрестоматія літератури України-Русі епохи середньовіччя IX-XV століть. – Кн. 1. / За ред. В. Яременка; упорядк. В. Яременко, О. Сліпушко. – К. : Аконіт, 2002. – 784 с.
7. Золоте слово: хрестоматія літератури України-Русі епохи середньовіччя IX-XV століть. – Кн. 2. / За ред. В. Яременка; упорядк. В. Яременко, О. Сліпушко. – К. : Аконіт, 2002. – 784 с.
8. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури / Євген Маланюк. – Київ : Обереги, 1992. – 80 с.
9. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі / Соломія Павличко. – Київ : Либідь, 1997. – 360 с.
10. Рибаків Б. Таємниця «Слова о полку Ігоревім». – Вечірній Київ, 5.12.1985. – С. 3
11. Хропко П. Український неокласицизм: орієнтація на тисячолітній розвиток європейської культури // Укр. мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2000. – № 3. – С. 37-46.
12. Шевчук В. Мисленне дерево: роман-есе про давній Київ / Валерій Шевчук. – К. : Молодь. – 360 с.
13. Яценко Б. І. Слово о полку Ігоревім як історичне джерело. Таємниці давніх письмен / Б. І. Яценко. – К. : Просвіта, 2006. – 508 с.
14. Перетц В. Слово о полку Ігоревім пам'ятка феодальної України-Руси XII віку [Електронний ресурс] <http://litopys.org.ua/peretz/peretz.htm>

Яцко А. И., асп.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ЛИТЕРАТУРА КИЕВСКОЙ РУСИ КАК ИСТОЧНИК ПОЭТИЧЕСКИХ ВИЗИЙ НИКОЛАЯ ЗЕРОВА

У статті аналізується феномен книжності Київської Русі як джерело поетических образів князів: Святослава, Ігоря, а також образів городів: Києва, Чернігова. Обґрунтовується теза про неперервність розвитку української літератури, яка починається з киеворуської епохи. Література

Киевской Руси рассматривается как источник образов-идей, образов-символов в поэзии Н. Зерова-неоклассика.

Ключевые слова: *киеворусские образы, Киевская Русь, князь, город, Н. Зеров, неоклассика.*

Alina Iatsko, first year post-graduate student
Institute of Philology Taras Shevchenko National University of Kyiv

THE OLD RUS' KIEVAN LITERATURE AS THE SOURCE OF POETIC VISION OF MYKOLA ZEROV

This article deals with the phenomenon of The Old Rus' Kievan Literature as the source of poetic vision of Mykola Zerov. The article deals with the images of Svyatoslav, Ihor, also the images of Kiev, Chernihiv. The author analyzes the idea about of continuity of Ukrainian literature, that took place in Kievan Rus'. The author proves that the Old Rus' Kievan Literature is the source of the images, ideas and symbols in creative work of M. Zerov.

Key words: *the Old Rus' Kievan images, Kievan Rus', a prince, town, M. Zerov Kyiv Neoclassicist.*